

POCZĄTKOWA
NAUKA
PRAKTYCZNA
DLA
Konduktorów
Drogowych

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

100000213819

T 30374

Zmieszczony rys.
wzrost.

Ak. nr. 1179/60

O B I A S N I E N I E

Profilów dróg na równinie 36 do 42 stóp szerokich, wskazujące różne sposoby budowy i porządek robot.

1. **P**o wytknięciu wicami środkowéj linii (fig: I) Lit: *a*, należy przepisana szerokość całego gościńca po obudwóch stronach palikami oznaczyć, iak litery *bb*. --- Oznaczywszy potém wysokość plantowania *bc*, wytyka się pozioma liniia *bd* dla całej skarpy *ce*, w miarę głębokości *de*, która się z resztą do pochyłości i potrzeby ziemi stosuje, i na szerokość dna rowu *ef* przynajmniéj 4 stóp wymaga. Punktem *g* oznacza się cała skarpa zewnętrznych ścian rowu i iego granica, drzewami zaś liniia graniczna drogi. Co do wysokości, przestrzega się, że skarpa aż do wysokości 6 stóp, iak 1: 1, nad 6 stóp iak 1: $1\frac{1}{2}$, a w miłkim gruncie iak 1: 2, stosować się winna.

2. W miarę szerokości drogi, której plantowanie przynajm o 6 calów nad powierzchnią pól wynies być musi, po-

winny także rowy szerzëy i równoległo bydź wybierane, ażeby ziemi z pól nie zbierać, i okolicy dołami nie zeszpecić; groble, po wytknięciu i poprzedniëm oznaczeniu profilów długości, usypują się ziemią wziętą z przekopów.

3. W piaszczystym, lekkim i mialkim gruncie, powinno (fig: I) darniowanie od dna rowu bydź założone, w twardym zaś gruncie darnina (fig. III) kładzie się tylko z wierzchu dla dania ostrego brzegu bankietowi. W piaskach, gdzie o darń trudno, podwaia się skarpa (fig: IV). Pod tym warunkiem można także obeysdź się bez darniny w twardym gruncie, (fig. VII) gdy w obudwóch wypadkach, osobliwie po sztuczniëm zasianiu, skarpa w krótce trawą porośnie.

4. W każdym gruncie powinna droga od iednego brzegu do drugiego poziomo bydź splantowana, i dobrze ubita lub uieżdżona; w mialkim gruncie dodaje się na środku kilka calów na osiedzenie; dopiero na twardym i równym gruncie ściele się pokład kamienny, nie iest więc błędem, ieżeli plantowanie przez cały rok spoczywa.

5. Dla porządnego prowadzenia roboty, wykopuje się nasamprzód kostka rowu *dffe*, i kąć *dce*, i ziemia wyrzuca się na drogę.

6. Gdy plantowanie już jest ubite i równe, kładą się ławy (fig. I) na płasko z kamieni 8 calowych, które się na 2 cale w grunt wpuszczaia; między ławy ścielą się od 3 do 6 cali grube, przynajmniéy 36 □" powierzchni mające, mocne kamienie, płaską stroną, na kształt sklepienia, tak gęsto, iżby ziemi nie przepuszczały; ten rodzaj sklepienia tak się kładzie, żeby się na grzbiecie drogi zamykał na kamieniach które nieiako ławę środkową formuia. Ze słabszych, wapiennych i piaszczystych kamieni daie się grubszy pokład gruntu (fig. VII).

7. Gdzie się nierównéy własności kamienia używa, powinien słabszy w spód a mocniejszy iść na wierzch, wierzchnie bowiem warstwy zawsze więcéy uszkodzeniu podlegaia.

8. Gdy się pokład gruntu na twardey ziemi lub na warstwie gruzu dobrze ułoży, ówiekuia się próżne miejsca tłuczonym ka-

mieniem i zarównywią najbliźszą ziemią, która tu za kit służy.

9. Po téy robocie następuje skopanie skarpy *fg*, z którój ziemia iako odpór ławy, między *hi* (fig. I.) pochyło się kładzie, i jeżeli tego wprawny konduktor zaraz z początku nieuskutecznił.

Doświadczenie, wprawne oko, i zwycajne instrumenta, wszelkie modele zbytecznemi czynią.

10. Na téy warstwie daie się drugi pokład z tłuczonych 1---2 calowych kamieni, na 3 cale, a z kruchych na 6 calów grubości.

11. Wierzchni z naturalnego lub sztucznego zwiru złożony pokład przykrywa całą drogę na 4---5 calów we środku, na 3 cale ku bankietom, ze słabego zaś materyału w podwoynéy wysokości; aby zaś droga przyzwoitą obłakowatość otrzymała, powinny wszystkie warstwy materyałów ku środkowi wyżéy byđź wzniesione.

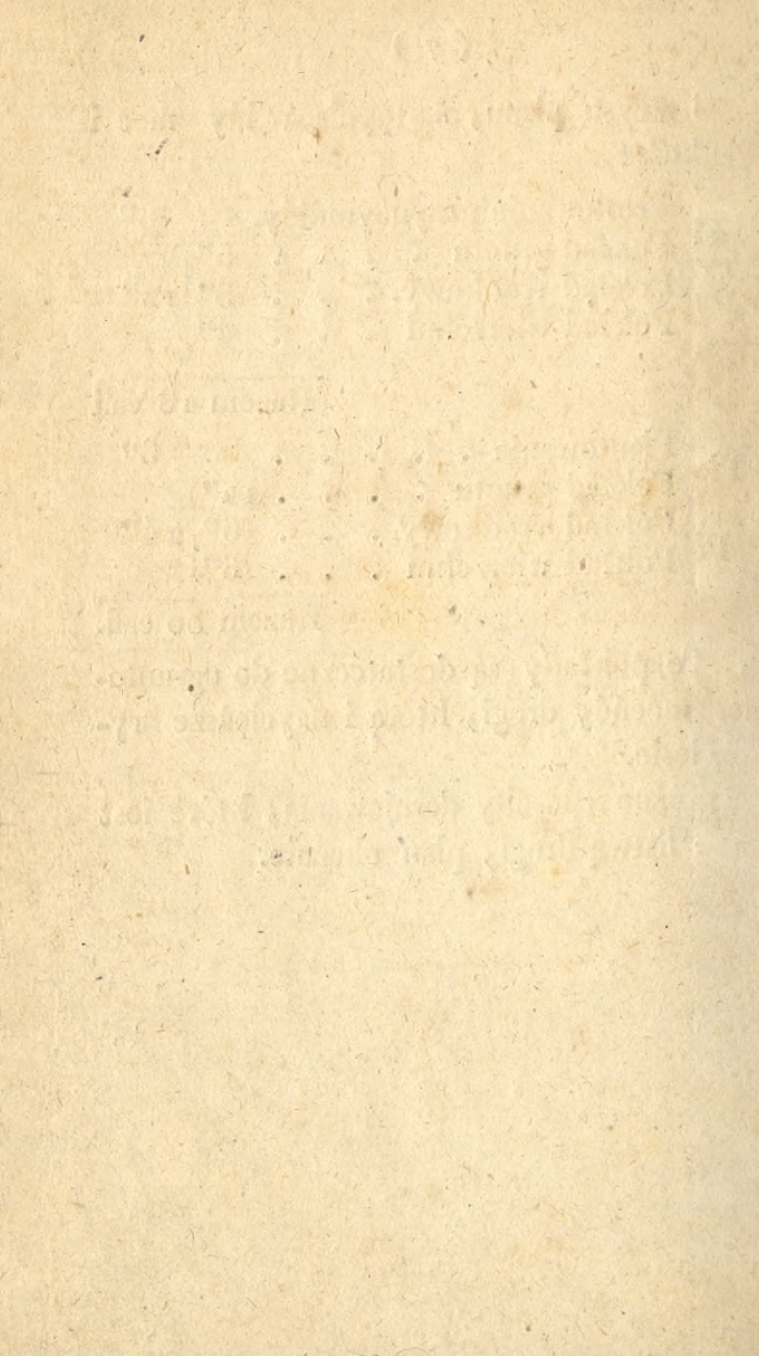
12. Gdy droga podług zasad sztuki, zawsze nad poziom pola wyniesioną byđź powinna, wynika z kolei przepisanych pokła-

dów i z rysu planu, następująca iéy moc i wysokość:

Kamienia	Ztwardego	Plantowanie przynaymniéy.	6"	} 12"
		Pokład gruntu	5"	
		Pokład środkowy.	3"	
		Pokład wierzchni	4"	
				<u>Razem 18 cali</u>
Kamienia	Ze słabego	Plantowanie	6"	} 24"
		Pokład gruntu	12"	
		Pokład środkowy	6"	
		Pokład wierzchni	6"	
				<u>Razem 30 cali.</u>

Te pokłady są dostateczne do ugruntowania mocnéy drogi, która i naycięższe bryki uniesie.

Różne sposoby darniowania, które iest prawie listwą drogi, plan okazuje.

PRAWIDŁA

ułożenia i sprawdzenia Anszlagów na budować się
mające drogi bite, groble, mosty i t. p.

PRZEDMIOT	
1	Zaprząg Wołmi } na dzień winna ka Konmi } fura uiechać
2	Naprawa już u- kończonéy dro- gi. Pomoc dróżnikowi iako to; do s- szczenia wody, zrzucenia śni- naprawy bankietów, tarassów, z- żenie błota i t. p. a. na głównych traktach pot- ba na cały rok - b. na kommunikacyynych czyli bocznych traktach -
3	Rowy drogowe gotowe. Poprawa na - -
4	Sypanie grobel zdarniowaniem. 1. w pulchnéy ziemi 2. w gliniastym } gruncie 3. w kamienistym }
5	Uplantowanie Wykopanie rowów - - Plantowanie tarassowanie podni- nie 12 do 18 calów nad poz- 1. w pulchnéy ziemi - 2. w gliniastym gruncie - 3. w kamienistym gruncie 4. w piasku - - - 5. w gruncie twardym, gdzie do- łowy łopata i motyka w po- wziętą bydź musi - 6. w skale ieżeli ią rozstrzelać potrzeba - - - 7. do rozrzucenia ziemi ze star- rowów po polu na 1 Sąż: K

Miara bieżąca			Dni piesze	Fury po 6 stóp szeście	
Sążni	Stóp	Cal			
4000					
6000					
1000	—	—	150	10	Zwozka błota z Ulic w miastach oddzielnie się policzy.
1000	—	—	100	6	
długość	szerokość	głębokość stóp			W wysokich przecię- ciach i Kamieniu na 1 głowę 2 Sążnie. Odwoz- ka osobno.
4	6—8	2—1	1		
1	—	—	3	} 36	Liczba fur oznacza się podług odległości na dn ₁
1	—	—	3 $\frac{1}{2}$		
1	—	—	5		
2	7—8	2			
—	—	—	3		
—	—	—	3 $\frac{1}{2}$		
—	—	—	4 $\frac{1}{2}$		
—	—	—	2		
—	—	—	4 $\frac{1}{2}$		
—	—	—	10-12		
—	—	—	1		

PRZEDMIOT	Miara bieżąca							
	sztuki	stopy kub.	Dni Maystra.	Dni ręczne	sprężayne			
SZCZEGOLNIE.								
11 Budowy wodne	na 1. sążeń sześcienny	Faszyn -	38	—	—	—	—	parokonna fura bierze 8 faszyn
		Palików -	76	—	—	—	—	9 stóp długie i stopę grube
		Faszyny ciąć i wiązać	8	—	—	1	—	3-3½ ditto 3 cale dito
		Paliki czyli kołki robić	90	—	—	1	—	po 9 stop dług: 1 st: grub.
		Ładowanie faszyn	8	—	—	—	1	3-3½ dito 3½ cali ditto
		ditto palików	120	—	—	—	1	
		Położenie i umocowanie na sążeń kubiczny 3. Indzi, na ładowanie						
		zrzucenie, podawanie i wiązanie faszyn i człowiek ogół ogółem na 1 sąż						
		Kubiczny	—	—	—	4	—	
		Zwiru do zasypywania czyli wypełnienia na 1 sążeń kubiczny	—	72	—	—	—	
		Dobywać	—	60	—	1	—	
		Ładować	—	6	—	—	1	
		na 1 sążeń kub: tamtarskich dni	—	—	½	—	—	
		Ogółem potrzeba na sąż: szes:						
		Faszyn	—	38	—	—	—	
	Palików	—	76	—	—	—		
	Robotników	—	—	—	10 ³ / ₄	—		
	Zwiru	—	—	72	—	—		
	Tamarz	—	—	—	½	—		
12 Opaska tamy	na 1 sążeń sześć: Faszyn	-	38	—	—	—	—	9 stóp długie, 12 cali grube
	ditto ditto Palikow	-	76	—	—	—	—	od 3-3½ cali długie 3½ gr:
	na ieden sążeń kw: opatrzenie	-	—	—	—	½	—	Zwir i dostarczenie iak poprzednio pod liczbą 11.
	Tamarz	-	—	—	¼	—	—	Zwiru fur 6 czyli ¼ dnia sprężaynego.
	Materyał ciężący	-	—	36	—	—	—	

PRZEDMIOT		
13	Opaska brzegów	Na ieden sążeń kw: faszyn wra kiefbasami - - - Palików - - - Opatrzanie - - - Tamarz - - - Na 10 sążni kwadr: Skarpowanie
14	Ościelenie brzegów	na 1 sążeń kwadr: faszyn - palików - roboty - Tamarz - W miejsce fur do zwózki i kubi sążnia materyału ciężkiego
15	Płotki dubeltowe mułowe płotki pojedyncze ditto potroyne	Na 1 sążeń kwadr: Faszyn - Palików - - - Zrobienie palików - - - Dowózka tychże - - - Do zrobienia płotku mułowego i sążeń kwadr: - - - Materyał do wypełnienia taczka dowozic na 1 sążeń kub - Połowe co dubeltowe o połowę więcéy iak dubeltowe
16	Zasadzenie	na 2 sążnie kwadr: faszyn na 15 sążnie kw: ścięcie i sadzen na 200 sążni kw: ziemi do przyki cia dowieźć - -
17	Ościelenie wierzchu czyli korony	na sążeń kwadr: Faszyn - Palików - - -

Miara bieżąca			ręczne	sprzę- żayne	
sztuki	stopy kubi- czne	Dni May- stra			
6	—	—	—	—	9 stóp długie 12 cali grube
24	—	—	—	—	3-3½ stóp dług: 3½ cali gr.
—	—	—	1	—	Zwozka iak Nro 11.
—	—	$\frac{1}{12}$	—	—	
—	—	—	1	—	
2	—	—	—	—	9 stóp dług: 12 cali grube
12	—	—	—	—	3-3½ stóp długie
—	—	—	1	1	Dostarczenie i zwozka iak
—	—	$\frac{1}{12}$	—	—	Nro 11.
—	—	—	6	—	
2	—	—	—	—	9 stóp dług: 12 cali grube
10	—	—	—	—	3-4½ stóp długie
60	—	—	1	—	
90	—	—	—	1	
—	—	—	1	—	
—	—	—	6	—	
1	—	—	—	—	9 stóp długie 12 cali grube
—	—	—	1	—	
—	—	—	—	1	
2½	—	—	—	—	9 stóp dług: 12 cali grube
12	—	—	—	—	3-3½ cali długie
—	—	—	—	—	obrobienie i dowózka iak
—	—	—	—	—	Nro 11.

PRZEDMIOT	
18	Prezkopy na 10 sążni sze: w żwirze, i raz przrzuć ditto ditto ditto dwa razy
19	Brukowanie nowe na 5 sążni kwadr: 12 cali wysoko kamieniami - - ditto piasku - - na sążeń kwadr: brukarza - - do pomocy - - ditto poprawka podług okoliczności i stanu zepsu
20	Tarassy kamiennie Muru suchego w glinie na 1 sążeń kub: kamieni - ditto gliny - Roboty mularskiéy - - Pomocniki - - Muru z Mchem na 1 sążeń kubi kamieni - - - Michu - - - Roboty mularskiéy - - Pomocniki - - - Naprawa. w miarę uszkodzenia i podług mry sześciennéy
21	Budowa statków Drzewo stosownie do przepisu Nr inne potrzeby podług wielko statków rachować wypada
22	Zelazo. podług wagi i roboty

Iara bieżąca				ręczne	sprzężayny	
ci	stopy kub:	Dni May-stra				
	—	—	4	—		
	—	—	5	—		
e	—	—	—	—		Dostarczenie iak Nro. 8
	20	—	—	—		proporcya ta zależy od
	—	1	—	—		formy i gatunku kamieni.
	—	—	1	—		Na plantowanie 1 czło-
						wiek.
					furypo 6st.ku:	
	—	—	—	—		Dostarczenie iak Nro: 9
	—	—	—	8		
	—	4	—	—		
	—	—	8	—		
	—	—	—	—		
	—	—	—	3		
	—	3	—	—		
	—	—	6	—		
						do lin liczy się na 1 sążeń
						liny $\frac{3}{4}$ kwarty smoły

T A B E

Okazująca ile razy fura szarwarkowa, w proporcji że na lub innym materyałem, podług następujących odle

w proporcji że 4 mile co dziennie uiechać musi		w proporcji że 5 mil co dziennie uiechać musi	
Odległość Materyału	może obrócić dziennie	Odległość Materyału	może obrócić dziennie
Sążnie	razy	Sążnie	razy
100	50	100	60
200	38	200	50
300	27	300	33
400	20	400	25
500	16	500	20
600	13	600	16
700	11	700	14
800	10	800	13
900	9	900	11
1000	8	1000	10
od 1100		od 1100	
do 1200	7	do 1200	9
od 1300		od 1400	
do 1400	6	do 1600	7
od 1500		od 1700	
do 1800	5	do 1900	6
od 1900		od 2000	
do 2000	4	do 2300	5
od 2300		od 2400	
do 3000	3	do 2900	4
od 3100		od 3000	
do 3400	2 1/2	do 3800	3
od 3500		od 3900	
do 4000	2	do 5700	2
		5800	
		6800	2 1/2
		6900	
		10000	1

L A

ń 4 lub 5 mil uiechać musi z żwirem, kamieniami
ci dziennie obrócić winna.

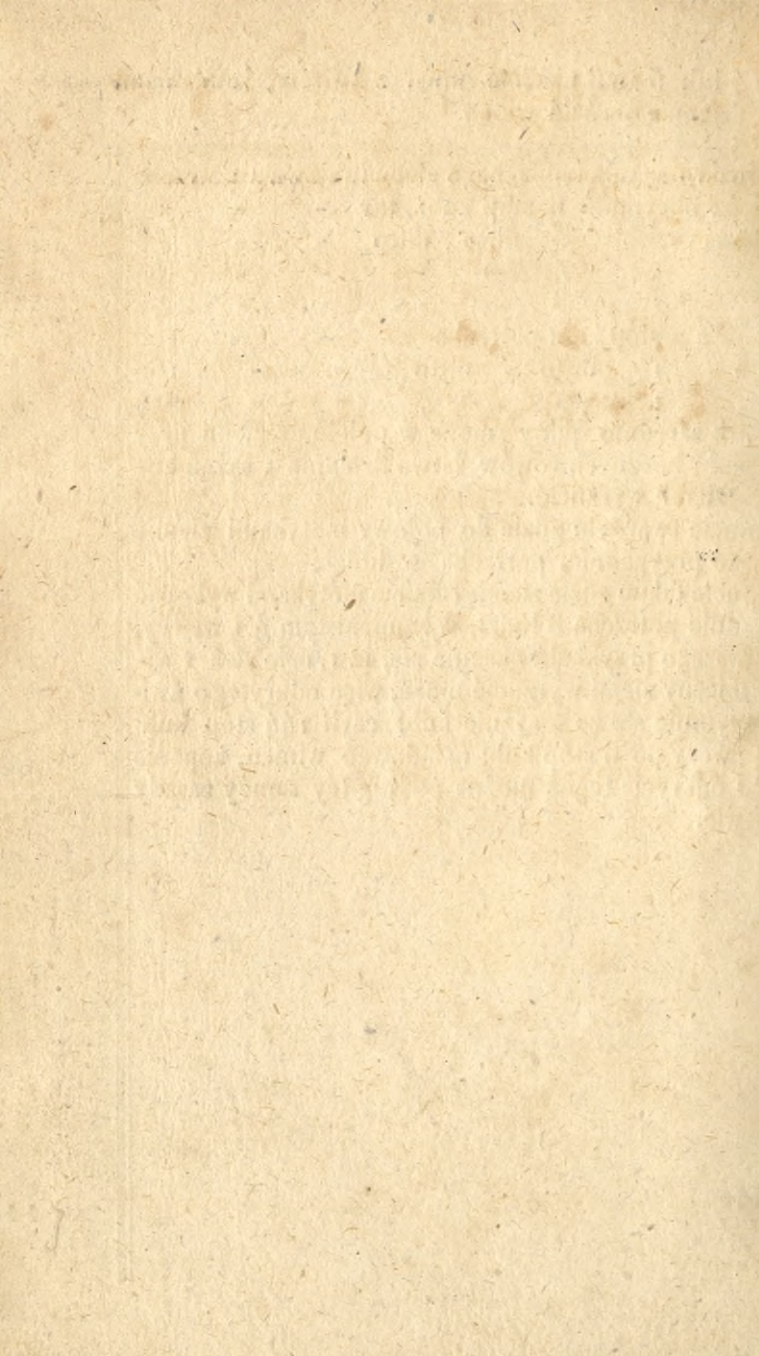
zwozki i sążnia kubicznego ziemi lub żwiru potrzeba				
wóz obejmuie 6 stóp kub: fur	-	-	-	36
li zaś 5 ditto ditto	-	-	-	43
4 — —	-	-	-	54
3 — —	-	-	-	72
żków a 2 stóp kub: potrzeba	-	-	-	108
ditto 1 1/2 ditto ditto	-	-	-	162
żek 1 — —	-	-	-	216

owiek szrednio pilny może w pulchnéy ziemi przy
opaniu bocznych rowów łatwo dziennie i sążen ku-
ny ziemi wyrzucić.

gruncie twardym gdzie do połowy motykami ziemię
topać przypadnie, potrzeba 2 ludzi.

gruncie takim gdzie ziemię całkiem motykami wykopać
ypadnie potrzeba 3 ludzi, w kamienistym 4 i więcej.

ierwszego przykřadu okazuje się, iż 1. człowiek i sąż-
kubiczny ziemi wyrzucić może, więc odkrytego żwi-
przyjmuie się że $\frac{2}{3}$ sążnie kub: czyli 144 stóp kub:
24 wozy po 6 stóp kub: naładować winien, kopanie
ru i odkrycie tegoż można podług téy saméy zasady
nowić.

PRZEPISY

WZGLĘDEM ODRABIANIA SZARWARKOW,

ZATWIERDZONE

PRZEZ

KOMMISSYĘ RZĄDOWĄ

SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI

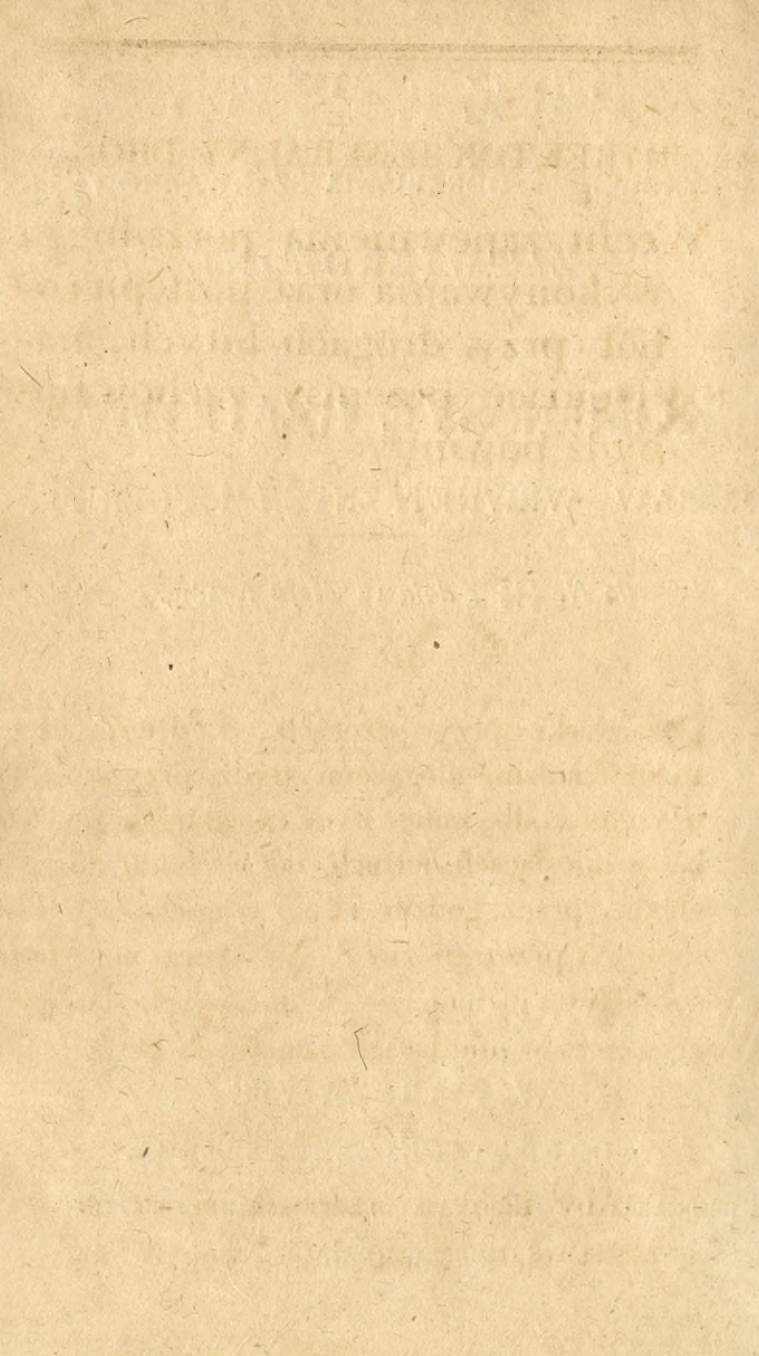
do N. $\frac{205}{719}$ z dnia 12 Maja r. 1819.

W WARSZAWIE

W DRUKARNI N. GLÜCKSBERGA,

KSIEGARZA I TYPOGRAFA KRÓLEWSKIEGO UNIWERSYTETU.

ROKU 1820.

DYREKTOR JENERALNY DROG.

W celu zapewnienia porządnego wykonywania oraz postępu robot przy drogach bitych, następujące przepisy zachowane być powinny:

Art. 1.

Szarwarki przy drogach, bydłem zdarnem i ludźmi mogącemi być przyzwolicie użytymi, odbywane być powinny, pracując w miesiącach letnich od wschodu do zachodu, przez godzin 12, a w miesiącach zimowych przez godzin 8. Na spoczynek południowy rachuje się w miesiącach letnich godzin 2. w miesiącach zimowych godzina 1.

Art. 2.

Aby idący na szarwark w swoim gospodarstwie mógł się urządzić, powinna ro-

bota około dróg, przynajmniéy na 3 dni wprzód, bydź mu zapowiedzianą, to iest palety wręczone, wyiawszy nagłe wypadki w których natychmiast stanąć powinien.

Art. 3.

Biorąc średnią proporcją roku powinno się sprzężaiem cztery mile na dzień odbyć, do czego także nieładowne ieżdzenie od godziny zaccęcia roboty liczyć się będzie. Jedynie złe drogi, wysokie góry, zmudne przeprawy na wodzie, z pod tego przepisu uwalniaią, co do rozpoznania Dyrekcyi Jeneralnéy dróg zostawione będzie. Posłaniec pieszy powinien w lecie cztery, w zimie trzy mile odbyć.

Art. 4.

Robotnicy drogowi, gdyby w drodze zatrzymani byli, za stratę stąd czasu, na koszt winnego wynadgrozeni będą.

Art. 5.

Szarwark nie może bydź żądany tylko wczasie postanowieniem Xięcia Namiestnika Królewskiego oznaczonym.

Art. 6.

Robotnika do dróg nie można bez własnego jego zezwolenia daléy nad mil 3 wysyłać, awtenczas drogę tam i napowrót z szarwarku potrącić mu należy.

Art. 7.

W Artykule 1szym iest wprowadzie ustanowiony wymiar godzin, lecz aby roboty około dróg podług prawdziwych zasad ekonomiki wykonywane, oraz ile możności z pośpiechem prowadzone były, z drugiéy zaś strony aby drogowemu robotnikowi podać sposobność przez pilne przykładanie się korzystania z drogiego dla niego czasu, iako to: aby wczesnie do swego gospodarstwa powrócił, lub przez swoją pilność więcéy zarobił, nakoniec przykrych exekucyi za zaległość uniknął, udziela się ninieyszém na słuszności i doświadczeniu wsparty wymiar roboty, którego, tak budowniczy drogowy iak i robotnik, trzymać się powinien, i podług którego w przypadku sporu, rzecz roztrzygniętą bydz winna. Umiarkowanie to na wymiar

roboty nie może być rozciągnięte do wszelkich rodzajów robot, bo wolny, za pieniądze robiący wyrobnik, dla zysku daleko więcej może, iak robotnik niepłatny za powinność robiący; dla tego wymiar następujący, na średnie siły człowieka i bydła wyrachowany, tylko dla robotników szarwarowych jest ułożony.

W Y M I A R R O B O T.

Dnie

1.	Do przybocznych rowów w pulchnéj ziemi, do wykopania i wyrzucenia <i>iednego</i> kubicznego sążnia potrzeba.	1
2.	W Piasku ditto. ditto. - - -	1½
3.	W gruncie gliniastym - - - -	2
4.	W gruncie twardym, gdzie do połowy łopata i motyka w pomoc wziętą być musi - - - - -	2
5.	Gdzie wcale motyką ziemię potrzeba dobywać, trzeba na sążeń kubiczny - - - - -	3
6.	W kamienistym gruncie - - -	4
7.	W skale, jeżeli iéy rozstrzelać nie będzie potrzeba - - - - -	10----12

8. W lasach, wydobywanie korzeni, dla zmieniających się okoliczności, po zrobionéy probie szczegółowo się ustanowi.
9. Gdy robotnik, iak się w pierwszym razie okaże *ieden* sążeń kubiczny wydobyć może, tedy możnaby także wydobytéy ziemi $\frac{2}{3}$ kubicznego sążnia lub 36 korcy lub 24 wozów naładować przez dzień - - - - 1
10. Wykopywanie zwiru i uprzątanie ziemi, tudzież przerzynanie gór, wykazuie się z stosunku 1. 2. 3. 4. 5. 6.
11. Do uplantowania *iednego* kubicznego sążnia z rowów wyrzuconą ziemią, potrzeba (wciążwszy darniowanie)
W pulchnéy ziemi	- - - - -	1
W piasku	- - - - -	$1\frac{1}{2}$
W gliniastéy ziemi	- - - - -	$1\frac{1}{2}$
W kamienistéy	- - - - -	$1\frac{1}{2}$
12. W wykopanych już rowach może człowiek 4 sążnie wyczyścić w dniu, 1
13. Aby z starych rowów, wyrzuconą ziemię po polu rozrzucić, potrzeba na kubiczny sążeń - - - - 1

14. Powinno się w robocie zaprzęgiem 4 mile odbyć, a stąd wykazuje się liczba odwrotów, jeżeli odległość do wywożenia materyałów iest wiadomą np. w odległości 1000 sążni, obraca się końmi 8 razy.
15. Sześć kubicznych stóp albo $1\frac{1}{2}$ korca ciężkiego materyału, ważące około 5. do 6. cent: ładuje się na jeden wóz.
16. Do wycięcia lasu w wysoko pniowym lesie na 5 □ sążni - - - - - 1
 W miernie wysokim na 10 □ sążni 1
 W krzakach i zaroślach wraz z uprzętnieniem na 20 □ sążni - - - - - 1
17. Dobywanie kamieni, wykazuje się podług różnego łożyska, gatunku, i szczegółowych prób, a zatem to do miejscowości należy; również trzeba się i z ich roztłuczeniem zachować i skalę dla każdéy kopalni osobno oznaczyć.
18. Do ustawienia 1go Kubicznego sążnia kamieni - - - - - 2
19. Do rozkładania tegoż na drodze - 3

20. Do rozrzucenia 1 kubicznego sążnia
zwiru na drogę - - - - - 2
21. Do ścięcia i obrabiania miękiego mier-
nie grubego pnia - - - - - $\frac{1}{2}$
Dęba - - - - - 1

22. Do zwożenia krokwiastego drzewa. 2
Ditto 5 do 6 sążni długiego 12 do 15
cali grubego - - - - - 4
7 do 8 sążni długiego, 16 do 18 ca-
li grubego - - - - - 6
Dębu 5 sążni dług: 6 do 8 cali grub: 2
Ditto 5 ditto 10 ---- 12 ditto ditto - 4
Dębu 6 do 7 sążni długiego 12 do
16 cali grubego - - - - - 6
Ditto 7 ---- 8 ditto 18 ---- 24 ditto 8
23. Faszyn 9 stóp długich 1 stopę gru-
bych, nawiązuie się wraz z ścinianiem
sztuk 8 przez 1. dzień
Do zwiezienia dziesięciu sztuk - - 2
24. Kołków do faszyn 90 sztuk, zrobi na
dzień, ieden człowiek, przywożą $2\frac{1}{2}$
do 3 kóp - - - - - 2
25. Sążni 20 \square na mieliznie zasadzić mo-
że robotnik ieden przez 1 dzień.

Art. 8.

Każdęy gminie, zaraz na początku roku budowniczego poda się wykaz całorocznych bieżących i zaległych powinności. Assygnacye będą podług sporządzoney przez Dyrekcyę Jeneralną dróg konsygnacyi Gmin, przez Kommissye Woiewódzkie wydane, podpisane, i za pośrednictwem Kommissoryatu drogowego rozesłane; Gmina wyda, na te, lub cząstkowe palety Kommissarzy drogowych *recepis*.

(Artykuł ten zmieniony przez nową manipulacyę.)

Art. 9.

Ponieważ tylko Generalna Dyrekcyja dróg, dokładną wiadomość o potrzebie robocizny mieć może, przeto do nięy należy oznaczyć czas i miejsce, wktórem szarwark, mają być odbyte; względ przytem zachowany być winien, aby nigdy z iednego miejsca wszyscy robotnicy na raz, i wszystkie dnie powinny ieden po drugim, były wymagane, iżby przez to zawsze kilku włóścian w miejscu zostało, którzyby w nieprzewidzianych przypadkach, iako to: pożaru lub

nagłego wylewu wód i t. p., znajdujących się przy robocie dróg swych sąsiadów, ratować mogli.

Niepowinni także włościanie nigdy w większój liczbie do robót przychodzić, niż było wypaletowano.

Art. 10.

Wypaletowani robotnicy powinni się w miejsca i na czas w palecie oznaczony niezawodnie stawić. --- Gminy wysyłać powinny do robot drogowych ludzi zdrowych, silnych, z łopatami okutymi, z motykami i siekierami; wozy przyzwoite do miary, i zdobrym sprzężaiem wysyłane bydź mają, inaczej na powrót odesłane będą.

Art. 11.

Dla przekonania się, czyli ziednéj strony, którój Gminie w ogolności lub szczególnemu włościaninowi więcéj nad powinność robocizny nie nałożono, i czyli z drugiój strony przepisana robociznę wykonali, gdy robotnicy do roboty będą wysyłani, powinien ieden z nich przez Wóyta bydź wyznaczo-

ny, któremu kwit za wszystkich robotników dany być winien. Kwit takowy konduktor, natychmiast po robocie wygotuje; te kwity powinien Wójt Gminy zachować. Wójt Gminy obowiązany jest kwity rzeczony, przy końcu roku budowniczego Kommissarzowi Obwodowemu złożyć, a ten je niezwłocznie Dyrekcyi Jeneralnéy dróg do rewizyi przesła.

Art. 12.

Za dokładną dostawę drogowéy robocizny, odpowiada zwierzchność Gminy, a zatem kary na tego spadają, kto do uchybienia dał przyczynę; w takiéy okoliczności nie może niewinny być pociągnionym, i nigdy członkowie którzy powinność odrobili, pod ciężar exekucyi podciągnięni nie będą. Gdyby zaś sama Gmina ludzi wstrzymywała, przechodzi na nią cała kara.

Art. 13.

Skargi i rekursa nie mogą wstrzymywać dostawienia robocizny. --- Dostawienie to, mimo zamierzonego rekursu nastąpić powin-

no, zwłaszcza że w przypadku należnego Gminie wynadgrózenia, Kassa dróg zawsze będzie w stanie, aby to potrąceniem naybliższey powinności, albo pieniędzmi zaspokoić.

Art. 14.

Wszelkie nadużycie i prywatne spotrzebowanie szarwarku, naysurowiéy iest zakazane, i w każdym razie Urzędnik drogowy, za te przewinienia karanym będzie; gdyby zaś kto Urzędnika do nadużycia tego naprowadził, lub wspólnie korzystał, na ten czas winny do ukarania wedle Prawa odesłany zostanie.

W przypadku gdyby do takiego uczestnictwa robotnik szarwark odbywaiący, był zmuszony biciem, lub twardemi słowami zniewolony, ma to natychmiast mieyscowéy zwierzchności donieść, lub ieżliby iego prośba nie była popartą, udać się do Kommissyi Woiewodzkiéy, albo bezpośrednio do Jeneralnéy Dyrekcyi się zgłosić, w którym przypadku iedna lub druga władza powinności swéy dopełni.

Art. 15.

Szarwark do robot drogowych nie może być pod żadnym pozorem używany:

a. W dni Świąteczne, oprócz przypadków nadzwyczajnych iak w Artykule 5tym.

b. Tudzież z Wsiów w którychby choroba na ludzi lub zaraza na bydło panowała, lub gdzieby pogorzeli włościanie.

Art. 16.

Wogolności nad czas do robot drogowych przepisany, niepowinny żadne dni zalegać, ani być przeciągane, iżby potém wczasie robot w polu lub razem z następującym szarwarkiem, z uszczerbkiem rolnictwa żądane były.

Art. 17.

Gdyby dla nastąpiónéy przed południem niepogody, ludzie na miejsce roboty przybyli, odesłani być musieli, potracąc się im będzie pół dnia, ieden zaś dzień jeżeli do powrotu całego dnia potrzebuia.

Art. 18.

Ludzie i fury szarwarkowe, przebywając roгатki, mosty i przeprawy, na których opłata mostowego, lub inna iest dozwoloną, wolni są od tychże opłat.

Art. 19. /

W przypadku, gdyby powołani do pracy robotnicy, na robotę czekać musieli, zmarnowany czas liczonym być ma do roboty dziennej, na odpowiedzialność Dozorcy drogowego.

(podpisano) CHRISTIANI

Dyrektor Jeneralny Dróg i Mostów.

Wzory przeciecia

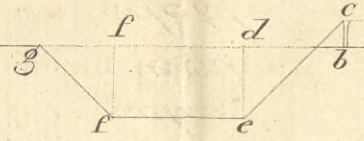
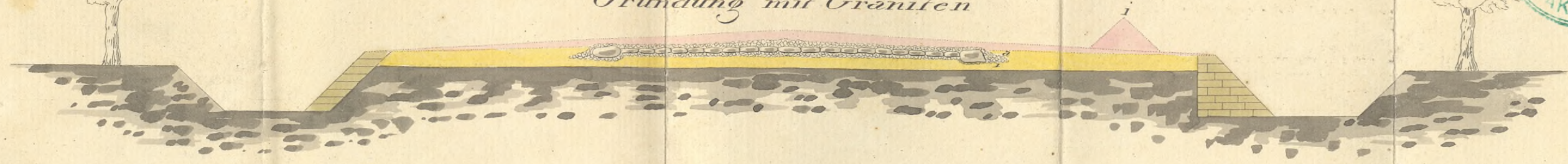
Do zakładania gościńców bitych.

Modeles des Profils de la differente construction des chaussées.

Querprofilzeichnung zur Anlage der Kunststrassen in einer ebenen und sanft gebrochenen Gegend.

I

„Kamienia granitowego
En granit des chaups
Gründung mit Graniten

II

Rezerwa żwiru
Reserve de gravier
Vorrathsprisme

Statumen

Gruntu
Pro ière

I 30374

To. M. N.
Co. J. P. A. M.

K 2

A Nr 052352

C e n a

zł 45 gr

DK - 28 d
1.54

Wzór Jednoraz. CWD, W-wa. 15973/K
2041 - Łak - 25.11.53 - 3000 bl. à 100 k.

BOY
Kd

TECHNIKA KRAKOWSKA
BIBLIOTEKA GŁÓWNA

I
L. inw. 30374

Kdn. Zm. 480/55 20.000

S - 96

BIBLIOTEKA GŁÓWNA

L 30 374

PK 349/83 - 100 000 egz.

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

10000213819